

Inspirál!

INGYENES

ÚJPALOTAI KÖZÖSSÉGI LAP

Az újbor új tömlőbe való – a Spirálház új küldetése

A Spirálház megújulásáról és új intézményeiről elmélkedve a Biblia egy gondolata jut eszembe: „Senki sem tölt újborot régi tömlőbe, mert szétrepesztené a bor a tömlőt, s odalenne a bor is, a tömlő is; hanem az újbor új tömlőbe való.” (Mk 2,22). Jézus példabeszédének ez az idézete a gyökeres megújulásról szól.

A Spirálház annak idején – több mint negyven éve – Újpalota emblemikus épületeként a tervezett városközpont részeként született. A spirál rámpa nemcsak az épület első emeleti szintjére vezetett, hanem a Zsókavár utca felett átvezető gyalogos híddal a Fő téri – meg nem valósult – kulturális-kereskedelmi fő városközponti egységhez vezetett volna. A kereskedelmi-vendéglátó-szolgáltató ház 15-20 évig jól működött, a legnépszerűbb intézmény a Pajtás Étterem volt

az emeleten, amelyre sok idősebb újpalotai nosztalgiával emlékeznek. Kiüresedése a '90-es évektől kezdődött – elsősorban a plázák megalakulásával, amelyek



valósággal kiszívták belőle a fenntartó, működtető anyagi, szellemi erőforrásokat. Ebben a formájában megújulásra képtelenné vált az épület.

Az épület körül 2010 után elkezdődött a szociális városrehabilitáció, amely érintette a lakóépületek energetikai felújítását, intézmények – orvosi rendelő, iskolák, óvodák – rekonstrukcióját, közterületek –

utak, parkolók, parkok, játszóterek újjáépítését. Az intézményi felújítások körében a legjelentősebb, a maga nemében úttörő vállalkozás volt a Zsókavár utcai orvosi rendelő teljes felújítása. Ezt mintának is lehetett tekinteni a továbbiakban: a külső megújulás alapvető tartalmi megújulással járt együtt. Megváltozott az orvos-beteg kapcsolat, praxisközösségek létrejöttét segíti elő az épület, az előcsarnokok számos közösségi rendezvények – például egészségnapok – számára adnak lehetőséget.

(Folytatás a 2. oldalon)

(Folytatás az 1. oldalról)

Ebben a helyzetben fogalmazódott meg a Spirálház szakmai programja, amelyben nem kevesebbet tűztünk ki célul, mint egy „szociális városközpont” kialakítását. Az ide telepítendő vagy új, szociális, illetve közösségi intézmények: az Újpalotai Családsegítő Szolgálat, benne egy Életmód Irodával, Önkéntes Szervező Irodával, külön intézményként a Munkanélküli Fiatalok Tanácsadó Irodájával. Újra létrejött a Pajtás Étterem közösségi, szociális tartalommal, teljesen új egység a közösségi mosoda, varroda és internet kávézó. A közelbe költözik a következő években az Egyesített Szociális Intézmény központja és a Fióka Gyermekvédelmi Szolgálat is. Ezáltal egy helyen koncentrálódnak azok a szociális intézmények, amelyeknek szorosan együtt kell működniük. A felsorolt szociális, közösségfejlesztő intézmények életében teljesen új időszak kezdődhet, hiszen ezeket immár a működési rendjükre szabva alakítottuk ki.

A puszta átköltöztetés és a kedvezőbb alaprajzi kialakítás viszont nem elegendő, teljes belső megújulásra van szükség. A családok segítése a mai helyzetben a nehéz, olykor megoldhatatlan helyzetek orvoslását jelenti, az életmóddal való foglalkozás a családok eladósodottságát próbálja kezelni, a munkanélküli fiatalok számára állásbörzét, információcserét biztosítanak. Ennél sokkal több kell az új épületben: a családok támogatására széles körű jelzőrendszert kell kialakítani, az akuttá váló problémák kezelése mellett azok kialakulását kellene megelőzni tanácsadással, programokkal, a családi életre neveléssel, házassági előkészítővel. Az önkéntesség szervezése kiemelt feladat lehet egy előregedett, atomizálódott, ugyanakkor szociális válságban lévő lakótelepen. Meg kell találni azokat a formákat, módszereket, amelyekkel a lappangó szociális-társadalmi-személyes igények és a szintén szunnyadó önkéntes energia természetesen módon találkozhatnak. A fiatalok számára a pálya- és párválasztás mikéntjére, a felelősségvállalásra kell új módszereket találni és azokat alkalmazni.

Az új, illetve újra létesülő intézmények



között a Pajtás Étteremnek a minél szélesebb körű étkezési lehetőségen túl a közösségi rendezvények, alkalmak szervezése is feladata lesz. A közösségi mosoda, varroda és internet kávézó olyan hely, ahol a szolgáltatásokon kívül a személyes találkozások számára is teret biztosítanak.

Ezek a keretek, a megújult épület intézményeinek élő, belső tartalmat az itt dolgozók hite, hitelessége, szociológiai, pszichológiai értelemben vett személyessége biztosíthat csak. Az itt működő közössé-

gek és a velük találkozni kívánók akkor tudnak működni és együttműködni, megmaradni az első szeretet és élmény felhajtó erejében, ha mindennap képesek lesznek a személyes szeretet megújítására, és szembe tudnak szállni a megszokás, az elszemélytelenedés elidegenítő erejével.

Ezekkel a gondolatokkal kezdje a jövőben már nem Spirálház, hanem InSpirál Ház a működését, valóban inspirálva, megtermékenyítve az ideköltöző, itt létesülő intézmények, sőt akár az egész lakótelep életét is. Bízunk benne, hogy mind az épület, az ide települő intézmények használói, mind az itt dolgozók megértik és szívükben, lelkükben folyamatosan átélnek azt a bibliai gondolatot, miszerint „az újbor új tömlőbe való”. Az épület, az „új tömlő” megszületett, az „újbor” iránti vágy meg itt van a szívünkben.

László Tamás
országgyűlési képviselő

A régi és az új spirál építész szemmel

A Spirálház Újpalotán a Zsókovárt utca 24–26. szám alatt 1974-ben készült, Callmeyer Ferenc Ybl-díjas építész tervei alapján. Az acélvázás, földszint + egy emeletes, lapostetős épület a Zsókovárt utca felől ferde síkokkal visszalépcsöző tömegét a Nyírpalota utca felőli végén egy hatalmas spirál rámpa zárja le. Ez a vegyes – acél és vasbeton – szerkezetű építmény lett a ház és részben talán az egész újpalotai lakótelep emblémája a víztározós toronyház mellett, amelyben soha nem volt víz.

A régi spirál enyhe lejtéssel csaknem két teljes fordulattal érte el az emeleti szintet. A fiatalok előszeretettel görkorcsolyáztak, gördeszkáztak rajta. A sok hatalmas, alátámasztó gerenda sűrű „erdeje” egy tömör, áthatolhatatlan teret hozott létre. A spirál terében fák nőttek gondozhatatlanul, a rámpa szegélyét kikezdte az idő, a gerendák súlyosan korrodálódtak, a rámpa felső részét balesetveszély miatt le kellett zárni. A spirálrámpa szomorú állapota szinte az egész épület romlásának jelképe lett.

Sok vita volt a jövőbeli sorsáról. Egyes vélekedések szerint le kellett volna bontani, többen szavaztak viszont – köztük ezen írás szerzője is – a radikális újjáépítés mellett. Célul tűztük ki a tervezőknek, hogy itt új jelkép szülessen.

Az átépítés tervezői – Golda János Ybl-díjas építész és Varga Bence építész – hosszas kísérletezés, számos modell elkészítése után találták meg a végleges megoldást. Teljességgel megfordították az építmény jellegét, szerkezetét, statikáját. Valamennyi alátámasztó gerendát – a vasbeton rámpával együtt – elbontották, a legfelső gerendák kivételével, amelyen egy kör alakú vasbeton szerkezet, mintegy „korona” készült. A lépcsőt erre függesztették fel, a függesztő pászmák a lépcsőfokok fellépő elemeit tartják két oldalt. Ezek és a belépő elemek bordázott rozsdamentes acéllemezek. Az egész lépcső szinte lebeg, légies. Ezt a hatást erősíti az a tény is, hogy a lépcső kevesebb, mint egy fordulat után érkezik fel az első emelet szintjére. Az alatta lévő tér teljes egészében átjárható, a toronyházak felől érkezve a belső köztér szélesen tárul fel.

Az olaszlépcső egy szinten lebegő hídra



érkezik, amely a belső köztér felé remek kilátó hely, az avatási ünnepségen a térzenét egy fúvós zenekar innen adhatja. Az egész építmény természetes színház is. A lépcsőt részben körülölelő növényi térfal kiváló háttérrel ad. Kevés kiegészítő elem kell ahhoz, hogy itt gyakorta legyenek performanszok, flashmobok, kisebb előadások, térzene az itt élők számára.

Új jelkép született tehát – egy olyan embléma, ami hirdeti a lakótelep megújulását, ami biztosan hatni fog az itt élőkre, a téren áthaladókra, a lépcsőn felsétálókra. Egy új jelkép született, ami legyőzheti a lakótelep nehézkedését, új szemléletet sugá-

roz, a mindannyiunkban élő belső vágyat – nem kevesebbet, mint az újjászületés iránti vágyat – erősítheti meg. Van remény a lakótelepen, jó itt élni, érdemes ideköltözni, érdemes itt családot alapítani,

gyermekeket vállalni.

Köszönet az álmodóknak, a döntéshozóknak, a tervezőknek, az építőknek. Mindenki használja ezt az észrevétlenül is inspiráló új spirállépcsőt a maga gyönyörűségére!

László Tamás
országgyűlési képviselő
okl. építészmérnök

InSpiráló közösségi erő



szociális szféra összes szereplőjét összefogva hasznosítsák a szakmai tudást a közösség számára. Az államtitkár elmondta: a jövő útját a közösség erejében látja, ezért is követte folyamatosan a XV. kerületi városrehabilitációs projektet.

László Tamás országgyűlési képviselő a személyes élményeit mesélte el, mint mondta, a felújítások kapcsán egyre vonzóbb városkép alakult ki, azonban a lakosság félelmeivel is szembe kellett nézniük. Sokan aggódtak, hogy hajléktalanközponttá válik a terület. Ehelyett a szociális szolgáltatásokat jobban megismerhetik a lakók, a személytelen intézkedések helyett

közvetlen kapcsolat alakulhat ki az itt élők és a szolgáltatást nyújtók között. Mindemellett az együttműködés, amely sokszor az intézmények között hiányzik, a kezdeményezéssel szorosabbá válhat.

Hajdu László polgármester szintén azt erősítette meg, hogy komoly kísérletbe kezdtek, melyhez kellett a képviselő-testület pozitív döntése is. Ezzel olyan városrészközpontot hoztak létre, melyben

szociális helyzettől független bárki megtalálhatja az igényeinek megfelelő szolgáltatást. Kulturált, civil mozgalmat elindító törekvésként jellemezte a központot, mely összefogással hatékonyan működtethető.

(beres)

A borongós idő sem tudta a lakosok kedvét szegni szeptember 25-én és 26-án az InSpirál Humán Központ ünnepélyes megnyitóján, rengetegen voltak kíváncsiak az új szolgáltatóházra. A „Zsókavár utcai akcióterület III. ütemű fejlesztése szociális célú városrehabilitáció témában” című projekt zárórendezvényén a szervezők számos kulturális programmal várták az érdeklődőket. Az előadások, a koncertek és a különböző foglalkozások mellett azonban legjobban az InSpirál ház bejárása érdekelte a kerületieket, hiszen megtekinthették az átalakított épületet, mely minden bizonnyal üde színtöltja lesz Újpalotának és a XV. kerületnek egyaránt.

Az ünnepélyes szalagátvágás előtt Czibere Károly államtitkár és a városrészvezetők



sajtótájékoztatón is beszéltek a példaértékű helyi kezdeményezésről. Az államtitkár a nyugati országok közösségalapú szociális szolgáltatásaira tért ki. Szerinte ugyanis a közeljövőben hazánkban is arra fogják ösztönözni a döntéshozókat, hogy a helyi



Barátkoztunk a Pajtással



A felújított, szeptember végétől InSpirál háznak átkeresztelt épületben levő Pajtás Étterem inkább hasonlít egy kellemes, családi hangulatú kávézóra, mint önkiszolgáló étteremre. A vendéglátók kedvesek, a kiszolgálás gyors, senkinek sem lehet panasza, aki olcsó, időhiány miatt rapid étkezésre vágyik.

No, de kezdjük az elején! Az étterem szolgáltatását kizárólag XV. kerületi lakosok vehetik igénybe, azt is igen kedvező, 535 forintos áron. Ottjártunkkor a gyors regisztráció után kétféle menüből, az őszi zabgaluskaleves és rakott cukkini, valamint ugyanezzel a levessel kapros-lucskos káposztafőzelék tepsiben sült vagdalttal közül választhattunk. Nekünk a leves és a rakott cukkini tetszett meg.

Az emberes adagok látványa is már jó érzéssel töltheti el az éhes vendéget. A zabgaluskaleves finom volt, sehol egy zsirkarika, vagy túlzott fűszerezés az ételben. Kicsivel több zöldség jobban esett volna, de így is elégedetten nyugtáztuk, hogy az íze jó. A rakott cukkinivel kapcsolatban volt némi aggályunk, mivel a vendéglátóhelyeken előszeretettel borít-

ják fel ilyen ételek esetében a rizs és darált hús mértékét a gabonaféle javára. A Pajtásban ezt nem tették meg, jól eltalálták a helyes arányt a töltelékben és a fűszerezésben is.

vendégeknek, a megnyitása óta több mint ötszázan regisztráltak és veszik igénybe az étkezde szolgáltatását. Mindezt látható örömmel, az asztaloknál az adagok elfogytak, volt aki hangot is adott elégedettségé-



Kedvünk lett volna meginni egy kávét, vagy kólát, de erre egyelőre nincs lehetőség a Pajtásban, mint ahogy desszert sem kapható külön. De ez nem szegi kedvét a

nek. A személyzet pedig egyre több betérővel számol, a látottak alapján ezt teljes joggal teszi. Hiszen kellemes a hely, finom és változatos a heti menü. *Me.*



A környezet egykor és ma



A Spirálház környezete 1974-es megépítése óta folyamatosan romlott. Ennek jepei azok a pavilonok, amelyek ideiglenességet árasztva körülvették az épületet, szűk gyalogos átjárókat eredményezve. Az épület középső részén lévő átjáró barátságatlan és esti órákban veszélyes is volt. A homlokzatok leromlottak, az üres üzlethelyiségek az épülettel kapcsolatos rossz közérzetet csak fokozták. A Zsókovári utcai forgalomtól az épület melletti közterület mára már gondozatlan zöldsáv választotta el, amely azonban a zajt és port nem fogta fel – a közterületet közösségi célra így csak kor-

látozottan lehetett használni. A közterület járőfelülete sok helyen felvált, balesetveszélyessé vált. Az épület és környezete az elmúlt években hajléktalanok tanyájává lett. A Spirálház és környezete városközponti elhelyezkedése miatt is gyökeres átépítésre szorult. Ezt valósította meg a Zsókovári utcai szociális városrehabilitáció III. üteme, melynek keretében az épület és környezete is teljes körűen megújult.

Az InSpirál Ház és környezete formálásának alapvető szempontjai a következők voltak: a térség legyen áttekinthető, ugyanakkor védett, nagyvonalú. Legyen benne pihenésre alkalmas zónák, a környezet ugyanakkor ingerdús is legyen.

A védettséget több elem biztosítja: a Zsóka-

vár utca felől az öt méter magas növényi térfal, amely már a növények felfuttatása előtt is védettséget biztosít a napvitorlával. A térfal teljes kifejlődésekor biztosítani fogja a zaj- és porvédelmet, illetve az árnyékolást is. A későbbiekben a nap elleni védelmet szolgálja majd a felül kifeszített, mintegy száz négyzetméteres napvitorlamező is.

A területen számos olyan átlátás, rálátás is született, amely szinte színpadi hatást kölcsönöz a tér egyes részeinek. Természetes színház maga a spirállépcső, izgalmas rálátásokat alakítottak ki a galéria egyes részei felől. A növényfal és a törtvonalú homlokzat közötti nagy tér számos aktivitásra nyújt lehetőséget: kirakodóvásár, alkalmi piac, utcakönyvtár, szabadtéri performanszok, flashmobok, színi előadások gyerekeknek és felnőtteknek, zenés alkalmak.

L. T.



A toronyház megújulása



A Zsókovárt utca 28. száma alatti 14 emeletes toronyház a lakótelep szerkezetében fontos elemként épült. A Zsókovárt utcában két kis alközpont létesült, az egyik a 28. számú épület, a másik a páratlan oldalon a 45. számú épület, amelyhez szintén kereskedelmi-szolgáltató-vendéglátó egységek kapcsolódnak. Hasonló kialakítás található a Páskomliget utca mentén is: itt is két kis alközpontot jelölnek a toronyházak.

A Zsókovárt utca 28. számú lakóépület egy társasházi egységet alkot a hozzátartozó kétszintes Spirálházzal. Szerencsére a lakóház bejárata elfordul a középülettől, így némileg védett. Viszont az épület előtere rendezetlenné, az eredeti mikroarchitektúra az idők során elavulttá, használhatatlanná vált. A főbejárati előtető és a lépcsőt övező vasbeton szerkezet nehézkes és értelmetlen volt már megépítésekor is. Az akadálymentesség kialakítása ekkora épület esetében szükséges lett volna. A Spirálház első emeletére felvezető lépcső oldalában lévő kör alakú ülésor és virágágyás már régóta csak a hajléktalanok által használt területé vált. Az épület az úszótelkes kialakítás eredményeképpen a környezetében egyébként is védtelen volt. A fogadósínt látszóbeton felületeinek szürkesége sivár homlokzatot eredményezett. Az épület előtti

parkolás a gyalogos megközelítést gyakran akadályozta.

A KMOP pályázat keretében – több ütemben – lebonyolított szociális városrehabilitáció során ez az épület is megújult. A rehabilitáció II. ütemében a homlokzat hőszigetelése készült el, majd a III. ütemben – a Spirálház átépítésének keretében a fogadósínt átalakítására és az épület előterének radikális megújítására került sor.

Az átalakítás első elve az volt, hogy a lakóépület számára egy kerítéssel, kapuval védett, parkosított előkertet alakítsanak ki. Ezzel a soklakásos lakóépület mintegy 150-200 lakója számára védett és kertészetileg is újjáformált előtér jöhetett létre.

Teljesen újjászületett az előtér és a bejárat mikroarchitektúrája is. Az előtető megmaradt, viszont a vasbeton karéjokat alacsonyabbra bontották vissza, az egyik ív mentén rámpa biztosítja az akadálymentességet. A főlépcső előtt egy kis burkolt terecskét létesítettek, padokkal, hulladék-tárolóval, alacsony fénypontú világítással. A kis piazza két oldalán park létesült, fákkal, cserjékkel, fűfelületekkel. A bekerített kis park azonnal a lakók kedvelt közösségi színtere lett – rövid beszélgetésre, pihenésre, találkozásra. Ez a magán- és a köz-

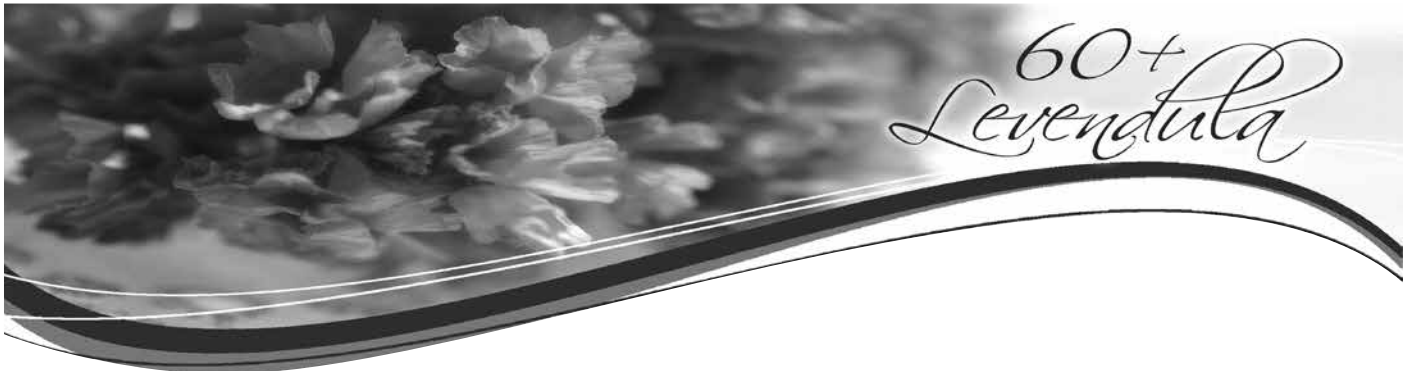


szféra közötti kis átmeneti tér minta lehet a lakótelep hasonló helyzetben lévő lakóépületei előtti térkialakításokhoz. Ilyen és hasonló módszerekkel lehet a lakótelep úgynevezett „úszótelkes” kialakításának minden hátrányát kiküszöbölni.

A homlokzat látszóbeton felületeit levakolták és színes homlokzatot hoztak létre. A színezésben az InSpirál Ház üde, tavaszias homlokzati színei – a világoskék, a sárga, a zöld – köszönnek vissza, egységet képezve az egész épületegyüttesben. A fogadósínt vasbetonból formált kiugró tömegei, bennük a nyílászárókkal új kiképzéssel készültek. Az előzőekben ismertetett invenciózus beavatkozásokkal barátságos és a korábbiaknál lényegesen jobban használható épület jött létre. A felújítás erőfeszítéseit az ingatlan értékében bekövetkezett ugrásszerű változások azonnal vissza is igazolták.

László Tamás
országgyűlési képviselő

Őszel is Levendula Szabadegyetem



A „Levendula” 60+ program keretében tavaly indult az Aktív Időskor Szabadegyeteme. A siker után tavasszal folytatódott a sorozat, és az önkormányzat őszel is várja kerületünk szépkorú lakóit a Zsigmond Király Főiskolával együttműködve.

A program célja, hogy felhívja a figyelmet az élethosszig tartó tanulás jelentőségére. Az előadásokat a Zsigmond Király Főiskola tanárai tartják, a program végén kötetlen beszélgetésre nyílik lehetőség.

Az előadások ingyenesek, és olyan témákat dolgoznak fel, melyek számot tarthatnak idősebb lakótársaink érdeklődésére. A szemeszter témáit a célközönség által kitöltött kérdőívek alapján állították össze. *(jónás)*

Előadások 2015 őszén:

10. 19.,
hétfő,
15.30:

Dr. Vojnovics Ibolya: „Áldozatsegítés Magyarországon”

– Budapest Főváros Kormányhivatala Gyámügyi és Igazságügyi Főosztály Áldozatsegítő Szolgálatának szolgálatvezetője. Közkívánatra az előadás előtt kisfilmeket vetítenek.

Minden érdeklődőt szeretettel várnak a polgármesteri hivatal dísztermébe (Bocskai utca 1–3.).



InSpirál!
INGYENES ÚJPALOTAI KÖZÖSSÉGI LAP



Bp. XV. KERÜLETI
ÖNKORMÁNYZAT

**ZSÓKAVÁR
PROJEKT**

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszchenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

Kiadó: XV Média Kommunikációs és Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft.
Felelős kiadó: Sass Csaba ügyvezető. **Szerkesztőség:** 1153 Budapest, Bocskai utca 1–3. **Szerkesztő:** Metz Edina **Szakmai kapcsolat:** Béres Marianna ESZA Koordinátor, RUP 15 Városfejlesztési Kft. Tel.: 06 30 939 7319, beres.marianna@rup15.hu **Művészeti vezető:** Krepler István **Tördelés:** KHP Budapest Kft. **Nyomda:** Palota-15 Nonprofit Kft. **Fotó:** KOMA, MUFTI, USZIK, XV Media, Nagy Botond és Vargosz; Újpalota Retro Facebook közösség



A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A lap a „Zsókvár utcai akcióterület III. ütemű fejlesztése szociális célú városrehabilitáció témában” című KMOP-5.1.1/B-12-k-2012-0002 azonosító számú projekt keretében valósul meg.